DISSERTATIO MEDICA DE ANOREXIA, QUAM PRAESIDE VIRO NOBILISSIMO...

Johann Moritz Hoffmann, Johannes Justus Kornmann

14.

DISSERTATIO MEDICA
De
ANOREXIA,
QUAM
PRÆSIDE
VIRO
Nobiliſſimo Excellentiſſimo & Experientiſſimo
DN. JOH. MAURICIO HOFFMANNO,
Phil. & Medic. D. Chemiæ & Anatom.
Profeſs. Publ. Celeberrimo, atq; S. R. I. Naturæ
Curioſorum Collegâ,

Patrono ac Fautore ſuo ætatem devenerando,

Publico eruditorum examini
PROPONET
Add. 3. Octobr. A. E. C. M DC. LXXXV.
AUTHOR
JOHANNES JUSTUS KORNMANNUS,
de Hornsbach, Alsfeldiâ Haſſus.

ALTDORFFI
LITERIS SCHÖNNERSTÆDTIANIS. X

[illegible] Google

Præfamen!

QVantum incommodi, quantumvé detrimenti accedat œconomiæ animali, ex vitioſâ ventriculi (ceu partis merito ſuo principibus partibus annumerandæ) diſpoſitione, hoc ſinguli damno ſuo experiuntur, exinde enim ceu fonte innumera propullulant mala, aut velut ex Equo Trojano pernicioſa prodeunt ſymptomata; nec mirum, ſiquidem qualis chylus talis ſanguis, & qualis ſanguis talis conſtitutio totius exiſtit corporis: & juxta πολυθρύλλητον *illud Medicorum effatum, vitia primæ coctionis nõ corriguntur in ſecunda, multò minùs in tertiâ: Eapropter ratio probè habenda eſt ipſius ventriculi, ne dato unô abſurdô plura ſequantur, ſicq; Machina corporis noſtri artificioſe conſtructa planè evertatur: Jam verò cum inter morbida ventriculi* παθήματα *non levem minetur perniciem* ANORIXIA, *ſive læſa ciborum appetentia,*

 quan-

quandoquidem ex Galen. de alimentor. facultatib. lib. I. cap. I. *novimus*, ſine alimentis ne vivere quidem, neq; ſecundâ neque adverſâ valetudine, nos poſſe, *& ex veriſſimâ* Cornel. Celſi lib. II. de Re Medicâ cap. 18. *ſententiâ*, alimenta non omnium tantùm morborum, ſed & ſecundæ valetudinis communia præſidia ſunt. *Idcircò nominatum modò affectum præ aliis ſelegi in præſente Diſſertatione declarandum.*

Faxit

Supremum Numen! ut propoſitum hocce meum in Divinam gloriam, mortaliumq; ſalutem, cedat feliciter!

Γένοιτο.

B. C.

Digitized by Google

B. C. D.

Thes. I.

IN limine equidem hujus Diſſertationis, ſi communi viâ quâ itur, incedere vellem, Nomen propoſiti affectus quoad Etymologiam, Synonymiam, & Homonymiam evolvendum eſſet, verùm cùm Lexicographi & Medici quidam Clariſſimi φιλολογώτατοι prolixam huic negocio jamdum impenderint operam, ne actum agere aut pretium temporis ignorare videar, pauciſſimis tantùm innuiſſe ſufficiat, ἀνορεξίαν natales in Græcâ habere linguâ, ibique etiam ἀσιτίαν vel ἀποσιτίαν, item Paulo Æginetæ σιτίων ἀποστροφὴν dici; Latinis admiſſo in civitatem Romanam Græco nomine Anorexiam, communiter verò Inappetentiam & Ciborum Averſionem ac faſtidium nuncupari. Plura leg. *in Caſtello renovato curâ & ſtudio Viri Nobil. Ampliſſ. Excellentiſſ. atq; Experientiſſ* Dn. Jacob. Pancrat. Brunonis, *Phil. & Med. D. hujusq; Prof. Publ. in hâc Univerſitate famigeratiſſimi edito pag. 90. Henric. Petraum in Noſolog. Harmonic Tom. I. Diſſert. XXV. §. 5. Linden ſelect. Medicor. Exercit. XIV. §. 61. & 63. Sennert. Med. Practic. lib. III. Part. I. Sect. II. cap. I.* & alios.

II.

Definiri autem breviter poſſet Anorexia ſive Inappetentia, quòd ſit Faſtidium Ciborum, nihil quippe, judice accuratiſſimo *Lindeno loc. alleg.* ad eſſentiam hujus Symptomatis exponendam requiritur præterea: imò optan-

 dum

dum eſſet ad hanc normam concipi omnes rerum medicatum definitiones, conſuleretur enim & captui diſcentium & memoriæ cujusque plurimum.

III.

Atq; ita ſpectata ANOREXIA, SYMPTOMA habetur ACTIONIS NATURALIS, ſcil. APPETITUS ALIMENTARII PLUS MINUS IMMINUTI vel ABOLITI LÆSI, quod MORBUM INTEMPERIEI in diverſis ſubjectis diverſæ ſequitur, dum VENTRICULUS tanquam PARS AFFECTA ſuos inſimul patitur manes, modò RATIONE ſuæ STRUCTURÆ, modo ratione SPIRITUUM influxui aliàs deſtinatorũ, modò ratione FERMENTI quaſi congeniti: Ratione STRUCTURÆ quidẽ, quando fibrillæ nerveæ in ſiniſtro præprimis orificio à ſtatu naturali deflectunt, atq; intemperiem vel ſolutam unitatem patiuntur, nimiamque reſolutionem, uti in paralyticis videre eſt; Ratione SPIRITUUM, quando ab opiatis intempeſtivè exhibitis ſpiritus animales, (cerebri incolæ) ſuppreſſi non auſcultant vellicationi orificii ventriculi ſuperioris; vel quando iidem propter animi pathemata gravia perculſi ſunt, vel ob malorum concurrentiũ vehementiam proſternuntur, vel propter cerebri morboſas affectiones nervorumque vitia non influunt; Ratione FERMENTI VENTRICULI, quatenus hoc ipſum vel non generatur vel generatum obruitur & obtunditur, aut à nimiâ aſſumtorum crudorum vel pinguium quantitate, aut à muco glutinoſo viſcido itemq; pituitâ ex ſimilibus aſſumtis genitis, aut à ſalivâ glutinoſâ & pingui per gulam deſtillante, aut à bile oleoſâ per pylorum regurgitante, unde fermentum hoc gaſtricum ſuam activitatem exſerere non poteſt, quod etiam evenit, quando idem fermentum nimis diluitur à nimio potu ingurgitato liquoris fermentalis particulas ſalinas plus juſto diluente & enervante, vel deniq; quatenus eſt nimis fixum.

IV. An-

IV.

Antequam verò pergam, ſiſtam hîc gradum, & particula quædam in anteceſſum melioris intelligentiæ causâ prælibabo. Notatitaq; velim toties appetitũ excitari, quoties cibi reliquiæ acido-ſalinæ unà cum fermento congenito in ventriculo vacuo hinc inde oberrant, ejusq; orificium ſuperius, rectiùs ſiniſtrum dictum, ex iñumeris conflatũ filamentis nervoſis (quæ accuratè deſcripſit *Williſ. primarum viarum deſcript. Sect. 1. cap. 2.*) nec non tunicam nerveam vellicant ac titillant, dum ſimul motu hoc, mediantibus nervis ventriculo à 6. vulgari vel octavo Williſiano pari datis, ad ſenſorium commune glandulam ſcil. pinealem delato, mens lege conjunctionis ideam famis ſibi format. Secundò ſciendum, eſſe fermentum ventriculi ſive liquorem gaſtricum dictum, qui componitur ex particulis ſanguinis arterioſi valde activis, cibi reliquiis, ipsâque ſalivâ, confluentibus etiam ſpiritibus animalibus; hinc ſi ſanguis fuerit bonus ac laudabilis, bonum etiam largitur fermentum, ſi verò ille intemperie quadam laboret, & hoc minùs erit temperatum, quapropter dum ventriculus accuſatur malè diſpoſitus, ad maſſam ſanguineam etiam reſpiciendum erit.

V.

Hiſce præmiſſis, faciliùs ad enumerandas CAUSAS affectus propoſiti progredi licebit: Jam igitur CAUSAM PROXIMAM anorexiæ dico eſſe imminutam vel deficientem vellicationem fibrillarum nervearum, principaliter per orificium ſiniſtrum, tùm univerſam membranam nerveam, diſtributarum: quas verò ob CAUSAS ANTECEDENTES dicta vellicatio minuatur vel deficiat, in Theſi prægreſſâ tertiâ innui.

VI Suc-

VI.

Succedunt conſiderandæ Causæ Remotæ, ad quarum cenſum refero Res Naturales, Nonnaturales & Præternaturales: Inter Naturales húc faciunt temperamentum cholericum, phlegmaticum, pituitoſum, ætas ſenilis, &c.

VII.

Inter Res Nonnaturales nuncupatas primo loco obvenit Aer, qui ſi ſale univerſali ritè imprægnatus & bene diſpoſitus fuerit, valde amicus eſt naturæ noſtræ fermentationem vitalem conſervando, ceu accuratè docent *fundamenta Medicinæ p. 58. à Viro Nobiliſſ. Excell. & Experient. Dn. D. Waldſchmidio Sereniſſ. Haſſiæ* PRINCIPIS *Medico Cubiculari & Profeſſore Medic. Primario, Phyſices Ordinario & p. t. RECTORE MAGNIFICO in Academia Marpurgenſi, Patrono ac Præceptore meo multis nominibus colendo*, ad mentem Neotericorum delineata. Quòd ſi autem ſal aëris univerſale ab activitate ſua defecerit, ob particulas alias heterogeneas aquoſas, craſſas, fæculentasque plurimas interfuſas, tunc non tantùm Maſſæ ſanguineæ fermentativæ partes mirum quantum deperdunt de ſuâ activitate, ejusdemque ventilatio non parùm quoque imminuitur, unde torpor totius corporis, reliquarumque Machinæ noſtræ hydraulico-pneumaticæ languor ac ſtupor ſuccedit; ſed & ipſum ventriculi fermentum mediante ſalivâ ab aere proximè adulteratâ corrumpitur, & inappetentiæ occaſionem ſubminiſtrat.

IIX.

Poſt aërem morbiferum in noſtro affectu ſymbolum præcipue confert Cibus, tùm in quantitate, tùm in qualitate minùs rectè ſe habens. Nam in quantitate nimia dum aſſumitur fermentum ventriculi obruit, ejusque

activitatem impedit, quò minus cibum in chylum laudabilem, quin contrà in maſſam viſcidam & glutinoſam commutare poſſit, unde famoſæ ventriculi cruditates, quæ mater multorum morborum hosque inter etiam anorexias exiſtunt, quodlibet enim menſtruum fermentativum proportionem debitam ſui requirit ad corpus legitimè ſolvendum: In QUALITATE autem peccat CIBUS, quando exiſtit pinguis, crudus aut viſcidus, porosque habet adeò firmiter ſibi invicem compactos, quò minùs liquor ille gaſtricus volatilitate ſuâ eos diffringere ac diſſociare poſſit. Ad anorexiam ergò inducendam apprimè faciunt piſa, olera, fructus horrarii, carnes fumô induratæ, aliaq́, quam plurima aſſumta, quæ non tam digeſta quàm putrefacta in fundo ventriculi relinquuntur & acriora fiunt, unde vomitus, ructus, diarrhæa, aliique innumeri ventriculi accerſuntur morbi; nec minùs hîc etiam accuſare poterimus cibos nimia aciditate præditos, qui, figendo volatilitatem fermenti, ejus energiam evertunt. POTUS porrò excedens limites, ventriculi tonum laxat, liquoris gaſtrici activitatis ſphæram imminuit, particulasq́; acido-ſalinas vellicationem ſenſilem pro appetitu ciendo aliàs inducentes nimium diluit & quaſi enervat. Similiter POTUS non ritè defæcatus, nec bene fermentatus particulas ſuas recrementitias fæculentas, in ſtatu cruditatis relictas intra plicas ventriculi deponit, quæ tandem materiam glutinoſam ac tenacem conſtituunt, quantum verò hæc valeat ad inducendam anorexiam in præcedentibus jamdum memoratum eſt.

IX.

SOMNUS excedens ſanguinem reddit impurum, craſſum, torpidum, motumque fermentativum vitalem ſegniùs obeuntem, & cùm à ſanguine etiam mutationem recipiant fermenta viſcerum v.g. ventriculi, lienis, &c. ex ſan-

guine tali craſſo ac viſcido, non poteſt non generari fermentum ventriculi vitioſum; ſicque actio ventriculi quoque non parùm lædi; adhæc à fermento tali viſcido & ad ſolvendum inepto dependent cruditates, quæ ſanguini communicatæ augent intemperiem ejus viſcidam, atque ſic fermentum vitioſum poteſt eſſe cauſa auctæ intemperiei viſcidæ ſanguinis, & viciſſim intemperies ſanguinis viſcida poteſt eſſe cauſa fermenti viſcidi & corrupti. VIGILIAS quod concernit, de his ipſis notanda eſt ſententia famoſi illius Poetæ:

Quod caret alternâ requie durabile non eſt.

Eædem namque ſi immoderatæ & exceſſivæ fuerint, præterquam quòd univerſam œconomiam animalem labefactent, ſpiritus maximè exhauriant, quibus exhauſtis alimentorum vulgò ſic dicta concoctio impeditur, partes genio ſuo defraudantur, & fibrillæ nerveæ ventriculi non ſatis actuatæ vellicationem ad appetitum movendum neceſſariam vel planè non vel debiliter admodum perſentiſcunt.

X.

MOTUS ſi fuerit nimius, occaſionem præbet, quò maſſæ ſanguineæ particulæ ſubtiliores tenues abeant in auras, relictis craſſioribus, unde ſanguis poſtmodum non adeò vegetè commovetur, ſed ad motum redditur ineptus, hinc ſpiritus animales ſupprimuntur, ſanguis non ritè ventilatur, fermenta viſcerum, & ſpeciatim ventriculi, non ritè volatiliſantur, ſicque activitate ſuâ quâ gaudent ſpoliantur.

XI.

EXCRETA quod concernit, inter ea ſanguinis ſeminisque profuſiones largiores appetitum mirum in modum proſter-

proſternunt, propter nimium portionum ſpirituoſarum diſpendium, ob quod etiam detrimentum capiunt reliquæ actiones œconomiæ animalis: Similiter SYLVIVS ex fide experientiæ ſcriptum reliquit, alvi fluxum inappetentiam comitem inducere: Nec minùs RETENTA propter intermiſſas purgationes aſſuetas, aut in ſexu fœminino propter mẽſium fluxum deficientem aut ſuppreſſum, anorexiæ anſam ſuppeditare ſolent, quatenus partim ventriculum vitioſâ ſaburrâ inquinant, partim ſanguinem reddunt impurum & variis particulis heterogeneis eum conſpurcant, unde partes activæ non tam facile ſeſe extricare poſſunt ad conſtituenda fermenta viſcerum, ſed potiùs in his cruditates variæ accumulantur.

XII.

Reſtant inter res nonnaturales ſpectanda ANIMI PATHEMATA, de quibus jam in vulgus notum eſt, quantas ſanitati noſtræ inſidias ſtruant, idque ipſum facile patet, dummodo inſignes illas mutationes in corpore noſtro obſervemus, quæ tunc temporis ſeſe produnt: ſic e. g. IN TRISTITIA pulſus obſervatur tardus ac debilis, ſuſpiria & gemitus percipiuntur, reſpiratio redditur laborioſior, &c. hocque nominatum animi pathema inappetentiam etiam ciere ſolet, quia ſpiritibus animalibus ab eodem perculſis & ab expanſione ſuâ irradiativâ fræno quaſi injecto detentis, nec debitè ad ventriculum confluentibus, fibrillæ nerveæ vellicationem appetentem non ritè percipiunt: Idem ſymptoma ſubſequitur, quando ſpiritus animales per terrorem repentinum retropelluntur, tuncque ſimul fermento ventriculi activitatem ſuam denegant, unde aſſumpta poſtmodum in ventriculo non ritè fermentantur, nec exaltantur, ſed in maſſam ad nutriendum minùs aptam degenerant.

XIII.

Neque ſilentio prætereundæ ſunt inter cauſas morbificas Anorexiæ, RES PRÆTERNATURALES, morbi ſcil. prægreſſi, v. g. febres continuæ aut intermittentes, item morbi chronici, uti cachexia, chloroſis, nec non particulares aliæ ventriculi aſſlictiones.

XIV.

Cæterum quia anorexia ſignis DIAGNOSTICIS opus non habet, ſed ex relatione ægri mox innoteſcit, ad PROGNOSTICA declaranda me recipio. Ubi ſciendum, anorexiam citrà cauſam evidentem repente obvenientem, morbi mox futuri prodromum eſſe, & inter initia quidem non adeò perniciоſam vulgò haberi, ſi tamen diu perſiſtat, corporis enervationem & conſumtionem inferre, nec minus in pueris ἀδδηφαγίαν attantibus, item in adultis, mali declinatione jamdum præſente, adhûc perſeverantem haud optimæ notæ ſignum eſſe. Alia præſagia ex cauſis petet Medicus diligenter conſideratis.

XV.

Sequitur CURATIO, ubi ante omnia cogitandum eſt de generoſioribus remediis, venæ ſectione ſcil. & purgatione, hæc tamen cùm in hoc morbo non adeò promiſcuè ſint in uſum vocanda, priùs indagare addecet, utrum anorexia ſit culpâ ſanguinis, an verò ipſius ventriculi enata? Quòd ſi enim malum hoc proveniat ex ſanguine v. g. ex ſuppreſſione conſuetæ alicujus ſanguinis evacuationis, omninò V. S. tum generoſum audit remedium; ſin verò ſit à vitiô ipſius ventriculi, muci v. g. oblinentis fibrillas vel papillas nerveas interioris tunicæ ventriculi, tunc curationem auſpicari oportet à remediis mucum primarũ viarum digerentibus & incidentibus, quò purgantia eò faciliùs operationes ſuas edere poſſint; inter digerentia talia excellunt Tartarus Vitrio-

triolatus, Tartar. Tartariſatus, terra foliata tartari, acidum tartari chalybeatum,&c. Inter purgantia hûc apprimè faciunt Pilul. de aloe lota, de hierâ cum agarico, cochiæ Galeni, fœtidæ majores, phlegmagogæ Quercetan. ſtomachicæ Alkindi, ſtomachicæ ſimplices & cum gummi deſcriptæ in Pharmacop: Londinenſi pag. 286. Egregium qq. exiſtit apozema deſcriptum à Riverio Prax. Medic. lib. IX cap: I. quo incidente ac purgante velut unâ fideliâ duos ſimul poſſumus dealbare parietes. Vel

℞ *MP. de hier. cum agaric gr. xv.*
Gumm. ammoniac. in aceto ſolut. ℈ß.
☿. *dulc. gr. iiij*
Extr. Troch. alhandl. gr. j.
Cum ſpirit. abſinth. F. l. a. Pilul. no. xv.
D. S. Purgierpillen.

XVI.

Quòd ſi autem bilis pinguis & oleoſa exundaverit, eadem quoque per alvum evacuari debet uſu El. diapruni vel cholagogi Sylvii, Extr. Rhabarb. Reſin. Jalap. diagzyd. roſat. &c.

XVII.

Porrò in anorexiâ levamen afferunt Emetica, ventriculum à saburrâ vitioſâ quacunque liberando, pueris tamen & ſenibus, nec non aliis difficulter vomentibus, vel pectoris imbecillitate laborantibus, circumſpectè exhibenda: Formula talis eſto:

℞. *Tartar. emet. gr. iß.*
Tartar. Vitriolat. gr. vj.
Ol. macis gutt. iß.
M. f. pulv. D. S. Brechpulver.

XIIX.

Evacuantibus viſis nunc alterantia cauſasque inappetentiæ corrigentia inquiremus remedia: Jam ergò ſi anorexia à muco viſcido, vel pituitâ itemq́, ſalivâ ſimili natales ſuos habuerit, pro correctione inſervient aromatica, ſalina lixiva, ſalſa, alkalia volatilia, nec non acida temperata, ex quibus diverſas unicuique licebit concinnare formulas, dum aliquas tantùm hûc apponere juvabit:

℞ *Rad. acori*
enul. an. ℥vj.
cyperi.
galang. an. ʒij.
Fol. menth.
ſalv.
origan.
Fl. anthos an. Mj.
Cort. citr. ſicc.
aurant. ſicc.
Sem. fœnicul. an. ʒij.
Cardam. min. ʒj.
Cinam.
macis an. ʒß.
Incis. & contus. M D. ad ſaccul.
è ſyndan. alb. parat.
S. Species zum Kräuter-Wein.

℞. *Acidi Tartari vinoſ.* ℥j.
ſal abſinth ℈j.
ol. cinam. deſtill. gt. iij.
M. D. S.
Beſonder Magen-Pulver.

℞. Ess.

℞. *Eſſent. Cal. Arom.*
Zedoar. aniſat. ℨß
ſpirit. maſtich. ℨj.
M. D. S. Appetit Eſſentz.
℞. *Elix. Vitrioli Mynſicht.*
vitæ Matth. āā ℨjß.
M. D. S. Magen *Elixir.*
℞. *ſpirit. C. C. citr.*
Calam aramat. āā. ℨij.
liqu. C.C. ſuccin. gtt. xv.
M. D. S. ſonderlicher *appetit ſpiritus*
℞. *ſpir. ſal. dulc.* ℨj.
S. Spiritus zu 7. biß 9. Tropffen.

Circa ſpiritus tamen acidos notari velim, eos non bene exhiberi in cochleari argenteo, ſolent enim maculam nigram poſt ſeſe relinquere, unde vulgus in ſuſpicionem veneni exhibiti forſan venire poterit. Trageæ inſuper hic juvabunt aromaticæ, cum pulv. ſtomachico Birckmanni, nec non pulvere ſtomachali D. Michaëlis permiſcendæ

XIX.

Quòd ſi autem inappetentia á bile pingui & oleosâ proveniat, ad eam corrigendam proderunt elixir fermentat. acidulum, Tartar. vitriolatus, arcanum duplicatū, ſpiritus vitrioli philoſophicus, ac juxta SYLVIUM plantæ amaricantes, ut & ſal lixivioſum quodvis.

XX.

Denique ſi ſpirituum animalium influxus ad ventriculum à narcoticis ſit cohibitus, eſſentia caſtorei liquoribus ſpirituoſis ſtomachicis permixta emolumentum dabit, pariter in aliis caſibus, ubi ſpiritus animales ſunt perculſi, aut alkalia volatilia itemque olea nervino-cephalica ſpirituoſa eosdem reſtaurabunt, & ad ventriculum ſufficienter influere facient.

XXI.

XXI.

Atque ita ordinatis medicamentis reliquum eſt, ut Diætam præſcribamus, ne ex errore hîc facile committendo æger in eundem incidat labyrinthum, ſicque poſterius malum pejus fiat priori. Aer igitur ſit purus nulliſque particulis heterogeneis inquinatus, cibi aſſumantur boni ſucci & εὐπεπτοι, aromatibus modicè conditi, vitentur viſcoſi, crudi, flatulenti, pingues, durioremque compagem obtinentes. Potvs ſit cereviſia lupulata probè defæcata, & vinum Rhenanum aut Moſellanum, conferet etiam vinum generoſum cochlearim in principio menſæ aſſumtum, pro excitando appetitu & juvanda fermenti ſpirituumque activitate: Inprimis autem obſervetur aurea illa *Phocylidis* regula:

Μέτρῳ μὲν φαγέειν, καὶ πιέειν καὶ μυθολογεύειν
Πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίη δ' ἀλεγεινή.
Moderatè cibum potumq; ſumas & loquaris.
Modus omnium optimus, exceſſus autem vitandus eſt.

Similiter relinquatur pravus ille mos, quo nonnulli vix elapsâ unâ alterave à paſtu horâ, novos mox ingerunt cibos, pernicioſum enim hoc ſaluti eſſe, quodammodo jam olim innuit *Hippocrates lib. de Veteri medicin. num. XX. edit. Linden* poſteriora namque intempeſtivè ingeſta priorum impediunt digeſtionem, & cruditatis fæcunda mater fiunt. Adhæc quia Somnvs & Qvies ad concoctionem ventriculi ritè abſolvendam quamplurimùm conferre ſolent, (his enim ipſis ſpiritus animales reſtaurantur, ac toti œconomiæ animalis novum accedit robur) hinc iis moderatè indulgere licebit; Vigiliæ contra continuæ quoniam ſpiritus diſſipant ac chyli diſtributionem impediunt, arte corrigantur. Motvs inſtituatur modicus ante prandium vel cœnã, ſic fermentum ventriculi leniter agitatum a calore exci-

tatio

cato partium cumprimis circumjacentium cibos faciliùs diſſolvere, atque chylus ritè elaborari poteſt. EXCRETA & RETENTA juſtè ſibi invicem correſpondeant, venusque improba exulet. ANIMI rectæ rationis fræno coërceantur PATHEMATA, imprimis ira, mœror, triſtitia ac curæ nimiæ. Atque hæc ſunt, quæ hac vice pro ingenii tenuitate publico eruditorum examini proponere licuit, quod ſi verò fortè Tuo, LECTOR BENEVOLE, exquiſito judicio non ubique ſatisfecero, imbecillitatem meam ut interpreteris benignè rogito. Meliora dabimus meliores. Interea ſit

SOLI DEO GLORIA!

COROLLARIA.

I.

M*Edicina* & ars & ſcientia *dici poteſt.*

II. Homo ex duabus partibus corpore *ſcil.* & anima *conſtat.*

III. Chylificatio eſt cibi in chylum mutatio.

IV. Medici eſt citò, tutò *ac* jucundè *curare.*

V. Corpus humanum rectè dividitur in tres ventres, ſummum ſeu caput, *medium ſeu* thoracem, & *infimum ſeu* abdomen; *atq; artus è trunco velut exporrectos.*

C VI.

VI. Proverbium hoc non ſemper in Medicina procedit:

Friſch gewagt / iſt halb gewonnen.

VII. Plethora curatur non tantùm per V. S. ſed & alia præſidia ſanguinem imminuentia.

IIX. Cacochymia & per humorum vitioſorum evacuationem, & per eorundem exaltationem tollitur.

IX. Duæ ſunt membranæ quibus fœtus humanus involvitur, Chorion & Amnios.

X. Mulierculæ nonnullæ perpetuæ veritatis regulam hanc in ore frequenter circumferunt:

Die hübſchſten Jungfr. geben die heßlichſte Weiber / und die heßlichſten Jungfr. geben die hübſchſte Weiber.

Meam ſi quis roget ex principiis Medico-Phyſicis dicendam ſententiam,

Affirmo & Nego.

NAuſea quid ſtomachi ſit, quando digeris; edis
Quod ſapit, & doctus grex velit appetere.

Nobiliſſimo, Eruditiſſimoque DN. KORNMANNO, Amico & Commenſali ſuaviſſimo, à quo, præter hoc, & plura pellendis morbis expectabunt, quæ ſint ad palatum, clinici, f. ex merito

JOHANNES SAUBERTUS, D.

PRæclari ingenii ſpecimen, KORNMANNE, *ciborum*
In publicum profers *inappetentiam*;
Et quantum monſtras jam cultæ Pœoniæ artis
Sis appetens, ac nobilis ſcientiæ:
Gratulor ex animo Tibi, AMICE, precorque ſalivam
Ut moveat omnibus hæcce DISPUTATIO.

Nobiliſs. & Clariſs. DN. AUTORI RESPONSURO feliciter *inter occupationes acclam.*

PRÆSES.

— — Dolor hic Tibi proderit olim.
Nam veluti quondam gignunt bona germina fructus,
Doctrinam ingenii ſictua meſſis habet.
Macte! Ergo grator Tibi de conamine pulchro,
Ut Tibi fœlici ſydere quæq; fluant.

Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus: & celſa graviore caſu
Decidunt turres: feriuntq; ſummos
Fulmina montes.
Sperat infeſtis, metuit ſecundis
Alteram ſortem bene præparatum
Pectus. Informeis hiemes reducit
Jupiter: idem
Summovet. Non, ſi malè nunc, & olim
Sic erit:
Horat. lib. II. od. X. p. 35.

Hæcce Nobiliſs. ac Præſtantiſs. Dn. Kornmanno amico haud infimo, feſtinante ſed amicâ manu gratulabundus ſcribebat

CAROLUS PHILIPPUS LOMBARDIUS.

39 3[illegible]5